

"Bütün Ülkelerin Proletarları, birleşiniz!"
Umum-ı Gürcistan Yeni Türk Elifbası Merkezi Komitesi

**ŞAM ÇERKES TALİM VE TEAVÜN CEMİYETİ TARAFINDAN KABUL
EDİLECEK ELİFBA MÜNASEBETİYLE***

Tiflis - 1927

Bir - İki Söz

"Yeni Türk Elifba Komitesi" tarafından neşrolunan şu küçük risale Kafkasya haricinde yaşayan Çerkes kardeşlerimiz için ehemmiyetle okunacak bir eserciktir.

Şuralar İttifakında yaşayan Türkler, Moğollar ve Finler (Azerbaycan, Türkistan, Kazakistan, Kırgızistan, Başkırdistan, Kırım, Tataristan, Dağıstan, Karaçay, Yakutistan, Çuvaşistan ve hâkezâ gibi cumhuriyetlerin bütün Türk, Moğol ve Finleri) ve bunlarla birlikte Çeçen, Lezgi, Acaristan, Abhazya, Kabartay, Asetin, İnguş, Çerkesistan, Tacikistan ve hâkezâ halkları umumi müşterek bir yeni elifba kabul etmişlerdir. Şu kadar cumhuriyetlerin halkları müşterek bir fikir etrafında toplanabilmişler ve umumi bir elifba yaratmışlar iken Şam Çerkesleri'nin Talim ve Teavün Cemiyeti tarafından Fransızcaı takliden gayet az olan muhacirler için ayrı bir elifba yaratması ne ilmî, ne fennî ve ne de millî ve içtimaî noktalardan muvafık değildir.

* Osmanlı Türkçesinden çeviren Bekir Yılmaz.

Şam Çerkes Talim ve Teavün Cemiyeti (Cem'iyetü't-Ta'lîm ve't-Te'âvün el-Şerkesiyye fi's-Şâm) hakkında bilgi bulunamamıştır. Bu kitapçığın yazarı da bilinmemektedir. 1926'da düzenlenen ve Latin harfli yeni Türk alfabesinin kabul edildiği Bakü Türkiyat Kongresi'ne katılan temsilcilerden biri olması muhtemeldir. Gürcistan'da Yeni Alfabe Komitesi bu kongreden önce, 1924 yılında kurulmuştu. (Ed.)

(Received/Gönderim: 14.01.2025; Accepted/Kabul: 30.05.2025)

Bizce Şam'daki kardeşlerimiz Birinci Türkoloji Kurultayı'nın ve sonradan bu yıl Haziran'da olup geçen Elifbaları Birleştirmek Konferansı'nın kararlarını tetkik edip, Kafkasya Çerkesleri tarafından da kabul olunan Latin esasında yaratılan müşterek yeni Türk elifbasını kabul ederlerse hiçbir şey kaybetmiş olmazlardı. Bu takdirde onlar, Kafkasya'da yaşayan Çerkes kardeşleriyle birleşmiş olmaktan başka, otuz milyon Türk (Şûrâlar dahilinde) ve birçok Fin ve Moğol halklarıyla da (Oyrat, Hakas, Buryat, Çuvaş, Yakut, Kalmuk Cumhuriyetleri de yeni Türk elifbasını kabul etmişlerdir) müşterek elifba elde etmiş olurlardı. Yakında, her eskiliği ortadan kaldırıp atan ve yeniliğe doğru tam azim ve sebat ile yürüyen hür Türkiye Cumhuriyeti de bu yeni Türk elifbasını kabul etmekte tereddüt etmeyecektir. Buna biz eminiz!

Şu halde muhacerete bulunan Çerkes ekalliyeti için başka ayrı bir elifba yaratmakta bir fayda var mı?

Her halde Şam Talim ve Teavün Cemiyeti'nin rehberleri ve umum Çerkes muhacir kardeşlerimiz bu eserciği okuyup hatalarını tashih ederler ümidindeyiz ve etmelidirler.

Şuralar İttifâkı

“Ş-A-M”

Tiflis, Teşrin-i Evvel [Ekim], sene 1927.

Şam Çerkes Talim ve Teavün Cemiyeti'nin Latin Elifbası Hakkındaki Mukarreratı Hasebiyle

17 Nisan 1927 tarihinde Şam'da inikad eden Çerkes Talim ve Teavün Cemiyeti'nin Latin elifbâsını kabul etmek bâresindeki [hakkındaki] musip [isabetli] bir kararıyla karşılaştık.

Asr-ı hâzırın icâbât-ı medeniyyesinden [çağdaş gereklerinden] olan bu zarureti, Suriye'de mukim Çerkes ekalliyetinin düşünmesini ne kadar bir sürûr [sevinç] ile karşıladığımızı tarif ve izah etmekten kalem izhar-ı acz eder [yetersiz kalır]. Küçük milletlerin büyük milletlerle beraber, aynı vadi-i terakkide [ilerleme mecrasında] yürüyebilmesi için, fena bir an'ane neticesi kabul ettikleri mütereddî âdatın [yozlaşmış adetlerin] terki icap etmekteydi ki; bu da ancak asr-ı hâzır medeniyetiyle layıkıyla anlaşabilecek vasıtaları elde etmekle mümkün olabilecektir. Halbuki bugünkü medeniyetle alakasını kat' etmiş

[kesmiş] eski hurufatın [harflerin], terakki ve temeddün [çağdaşlaşma] vadisinde, medeniyet ve ilim sahasında geride kalmış küçük milletlere böyle bir rehberliği yapması mümkün olamazdı. Bunun için behemehal [ne olursa olsun] bilgi vasıtalarımızı, umum medeni dünyanın kabul ettiği âsân [basit] ve kolay bir şekle dökmek icap ediyordu ki; bu da ancak Latin hurûfatının kabulüyle yapılabilecekti.

İşte bu zarureti itibar nazarına alan biz Kafkasya ve diğer Türk Şura Cumhuriyetlerinin küçük fakat müstakil halkları, kati bir azim ve karar ile köhnelikten sıyrıldık ve terakki ve temeddün vadisinde bizden daha müterakki [gelişmiş] olan milletlerle beraber yürüebilmek için Latin hurûfatını resmen kabul ederek bunu milli bir elifba şekline kalbettik [çevirdik].

Aynı arzunun Suriye’de mutavattın [yerleşmiş] Çerkes ekalliyetinde de müşahede edildiğini görmekle memnun ve mesruruz [sevinçliyiz].

Yalnız bu hususta bazı noktaların tenviri [aydınlatılması] icap etmekte ve bizim Latin elifbasını kabul etmekteki maksadımızın neden ileriye geldiğini, bu düşüncemizi ne gibi vasıtalarla müracaat ederek tahakkuk ettirdiğimizi açık ve vâzih noktalarla izah eylemek zarureti hasıl olmaktadır.

Biz Latin elifbasını kabul etmekteki zarureti kitlenin ilmî ve içtimai hayatında görülen tereddi [yozlaşma] ve tedenninin [gerilemenin] yok edilebilmesi için müracaat edilecek en iyi bir vasıta olarak hissettik.

Arap elifbasının karışık ve müşkil [zor] olan tedrisi [öğretimi] bir türlü halkı okur ve yazar bir hale sokamıyor, soksa bile bunun için çocuğun senelerce çalışması ve zaman sarf etmesi icap ediyordu. Sâniyen [ikincisi], Arap elifbasının şarkta ve bahusus [özellikle] Kafkasya’da yaşayan halkların lisan ve ahengiyle de hiçbir alaka ve irtibatı olmadığı ve bu hurûfatın bizim dil organlarımızla müştereken yürüebilmek kabiliyetini gösteremediğini de görmekte idik.

Arap hurûfatının bir türlü (Fonetika) sistemlerine uydurulamaması yüzünden, aynı lisan ile mütekellim olan [konuşan] aynı milliyetlerin, lisan ve lehçelerinde de bariz bir surette değişiklikler husule getirdiği, hatta bu değişikliklerin aynı milliyet dahilinde başka dillerle mütekellim mevcudiyetler yarattığı da müşahade edilmekte idi.

Fakat biz, bir milletin terakkî ve tekâmülü [olgunlaşması] için lisan meselesinin en mühim bir vasıta olduğunu takdir ile, aynı milliyet dahilinde husule gelen muhtelif lehçe ve şiveleri, müttehit [birleşik] bir

lisan haline koyarak bunu umumi ve tek bir lisan suretinde yaratmayı arzu ettik. Çünkü biliyorduk ki küçük milletler, müttehit ve mütekâmil [gelişip olgunlaşmış] bir lisanın sahibi oldukları zaman, büyük milletler arasında kendi mevcudiyet ve hayatlarını idâme edebilirler.

İşte bu gaye ile Arap hurûfatından Latin hurûfatına geçmek hususundaki düşüncemiz tahakkuk etti. Fakat bunun tahakkuk etmesi, hemen olduğu gibi mevki-i tatbika vaz edilmesi [uygulama alanına konması] demek değildi.

Filhakîka [doğrusu] herhangi bir elifbanın öğrenilmesi basit ve kolay bir iştir. Fakat asırlardan beri hükümrân olan lisanlar için yeni bir elifba yaratmak keyfiyeti, çok zor ve çetindir.

Biz evvela yaratacağımız Latin hurufatını, lisanımıza tamamıyla tatbik edebilmek için, o lisanın edebi ve halk dilleri arasındaki münasebetleri ve başlıkları inceden inceye tetkik etmek ve bu hususta birçok misaller ve cümleler toplayıp bunları ayrı ayrı ve birer birer nazar-ı tetkikten [incelemeden] geçirmek mecburiyeti karşısında kalıyorduk. Bu husus için teşkil edilen müteaddit [birçok] ilmi heyetler senelerce tetkikat ve tahkikat ile meşgul olmaktaydılar. Ve bunların tetkikatı neticesinde elimize ilk faydalı semereyi almış oluyorduk.

Bundan sonra lehçe ve şiveye göre, her harfin dil organındaki mevkiini tayin etmek keyfiyeti hasıl olmaktaydı ki; yine bu hususta uğraşan ilmî heyetler vücuda getirilecek olan elifbayı (fonetika) sistemlerine tatbik ederek, bu elifbanın bütün dünya için aynı şekli muhafaza edebilmesi uğrunda, gece ve gündüz çalışmak mecburiyeti karşısında kalıyorlardı. İlmî heyetlere öyle bir elifba yapılmasını tavsiye etmiştik ki; bu elifbayı aynı lisan ile mütekellim Sibiryâ'nın öbür ucunda yaşayan bir fert nasıl okur ise, bu lisanı öğrenmek isteyen her hangi bir Fransız ve Alman da bu muhitlere gelmek lüzumunu hissetmeden, bulunduğu muhit dahilinde aynı ses ve aynı seda ile okuyabilmek bahtiyarlığına nail olabilsin. Bu ise elifbanın ilmî ve fennî bir surette (fonetika) sistemlerine uydurulması suretiyle mümkün olabilecekti.

Bu suretle fennî ve ilmî bir surette vücuda getirilen bu elifba bizim karşımıza daha büyük bir zorluk çıkarmıyordu. O da kolaylık ve âsânlık keyfiyetiydi ki, bizim de yeni elifbadan beklediğimiz gaye bundan ibaretti. Çünkü öğrenilmesi kolay ve basit olan bir elifbayı vücuda getiremeyecek olduktan sonra, Arap hurûfatını terk ile Latin hurûfatını almakta hiçbir mana yoktu. Bizim hurûfat ve elifba tebdilinden

[değiştirmekten] maksadımız, kitleyi kolaylıkla okur ve yazar bir hale sokabilmek ve küçük çocuklarımızın da inkişaf etmeye muhtaç olan dimağlarını, Arap hurûfatında bulunan birçok şekillerden kurtarmak ve senelerce çalışıp da elde edemedikleri Arap elifbasını, birkaç ay zarfında Latin elifbası ile elde edebilmek bahtiyarlığını vermektir.

Filhakîka bugün bu husustaki faaliyetimizin semeresini pek canlı bir surette görmekteyiz. Vaktiyle Arap hurûfatıyla bir türlü okuyup yazmak bahtiyarlığına nail olamayanların bugün yüzde otuzunun Latin hurûfatıyla okuyup yazmaya muktedir olduklarını müşâhede ediyoruz. Bu ise doğrudan doğruya gerek Türkçe ve gerekse Çerkesçe için kabul ettiğimiz Latin hurûfatının hem fennî ve hem ilmî bir hudut dahilinde bulunması ve hem de pek kolay olması keyfiyetinden ileriye gelmektedir. Unutulmamalıdır ki, Kafkasya'nın Latin hurûfatının tatbiki hususunda sarf ettiği gayret, akıllara hayret verecek derecededir. Kitlenin emek ve zahmetiyle elde edilen milyonlar, yine bu kitlenin menfaati için ilmî ve fennî dimağların elleriyle sarf edilmekte ve küçük bir habbesini [zerresini] bile boş yere feda etmemektedir.

Kafkasya'nın katlandığı bu büyük fedakarlığın sebebi, yukarıda dediğimiz gibi aynı milliyet dahilinde bir lisanın birçok kısımlara ayrılmasına ve o milliyet dahilinde başka bir hat ve başka bir lisan ile müteteklim mevcudiyetlerin vücut bulmasına müsaade etmemesinden ileri gelmektedir. Bu ise bir milletin varlığı için düşünülmesi icap eden en büyük bir düsturdur.

Malumdur ki, küçük milletler arasında bir lisanın tekâmül edebilmesi ve o lisanda edebi harikaların yaratılabilmesi, o dilde intişar edecek [yayılacak] olan âsara [yazılı eserlere] gösterilecek rağbet ile evvela bilecektir ki; bu da ancak kâri [okuyucu] adedinin çokluğuyla mümkün olabilir.

Halbuki biz aynı lisanın hurûfatını muhtelif şekillerde kabul eder ve bunları müttehit bir usul ve idare dahilinde idare edebilmek kabiliyetini gösteremeyecek olur isek, o lisanı kendi kendimize parçalamış ve bu suretle de yok etmiş oluruz. Çünkü küçük küçük ekalliyetlerin teşkil edecekleri muhtelif elifba kârîleri [okuyucuları], muhtelif tarzda neşriyat isteyeceklerdir ki; böyle muhtelif neşriyatın yapılması bugün imkân dahilinde olsa bile, yarın umumi bir iflasa doğru sürükleneceğinden zerrece şüphe edilmemelidir. Ve bunu her aklı selim kabul etmekte zerrece tereddüt bile edemez.

Şam Çerkes Talim ve Teavün Cemiyeti'nin vücuda getirdiği yeni elifba da, maatteessüf yukarıda söylediğimiz hüsrana maruz kalmak felaketinde bulunacaktır. Çünkü bu elifba doğrudan doğruya Suriye Çerkeslerini Kafkasya'nın ekseriyet teşkil eden ana Çerkeslerinden ayrılmakta ve aynı lisan dahilinde yeni bir lisan yaratmak gayesini takip etmektedir. Bu gayenin tahakkuk ettiğini farz etsek bile, acaba Suriye'de yaşayan Çerkes ekalliyetinin böyle bir varlığı idâme edebilmek ve o kitlenin manevi ve ruhi gıdası olan âsarı [eserleri] yetiştirebilmek iktidarını gösterip gösteremeyeceği meselesi hakikaten câ-yi sualdir [sormaya değer husus]. Maatteessüf biz bunun cevabını karanlık bir yokluk içinde vermek mecburiyetinde kalacağız. Çünkü evvela bizim bu hususta ilk düşüneceğimiz nokta tamamıyla maddi olacaktır. Çünkü bu ekalliyet maddi ihtiyacından keserek manevi ihtiyacını tatmine yarayacak olan büyük bir serveti her zaman feda edebilmek kuvvetini bir türlü gösteremeyecektir. Halbuki bir milletin intişar edecek birçok ilmi ve edebi âsara ihtiyacı olduğu gibi, o eserleri vücuda getirecek olanları da layıkıyla beslemek zarureti de vardır. Fakat küçük bir ekalliyet ne bu gibi âsarı vücuda getirebilir ve ne de o âsarı sahiplerini layıkıyla duyurabilir.

Bu, hususun içtimai olan noktasıdır, bir de bunun hayati olan kısmına gelelim.

Acaba Şam'da vücuda getirilen bu elifba, bizim bu günkü medeni ihtiyaçlarımızı tatmin edebilecek midir? İşte bir nokta ki bu husus üzerinde uzun zaman tevakkuf etmek mecburiyetinde kalacağız.

Bu elifba evvela kendisine Fransız elifbasını bir esas olarak kabul etmiştir. Yani muavin [yardımcı] harflerin muavenetiyle [yardımıyla] tek seda çıkarmak keyfiyeti...

Halbuki Fransızların kendileri bile bugünkü elifbalarının bugünkü muğlak şeklinden müştekidirler. "ch"nin "ş" okunması, "ou"nun "u" okunması, "oi"nin "ua" okunması, "dj"nin "c" okunması, "tch"nin "ç" okunması ve ilâh [ve sâire] gibi... birçok fazlalıklar ve aynı harfin birkaç ses çıkarması, mesela "i" harfinin hem "i" gibi hem de "e" gibi okunması ve ilâh gibi karışıklıklar, Fransız elifbasını hakikaten muğlak ve müşkül bir şekle sokmaktadır. Bu zorluk Fransız elifbasını öğrenmek isteyenlerin üzerinde seri bir surette mevcudiyetini göstermektedir.

Bütün dünyaca şu kanaat husule gelmiştir ki; herhangi bir elifbada muavin harflerin yardımıyla husule getirilen tek sedalar, o lisanın başka

başka şive ve lehçelere ayrılmasına, hatta kelimelerin birbirlerinden pek farklı bir surette şekiller göstermesine sebebiyet vermektedir. Nitekim Fransız lisanında da bu başkalıklar yüz vermiştir. Mesela Patuvaların [taşra ağzıyla konuşanların] görüştüğü bir Fransızca ile bir şimalinin görüştüğü Fransızca arasındaki fark dağlar kadar büyük ve geniştir. Bu hususta adetleri binlerceye varacak birçok misallerin yegâne sebebi muavin harflerle bir seda çıkarmak istenilmesinden neşet etmektedir.

Hal böyle iken, ibdâ' [yeni ve güzel bir şeyi ilk defa meydana getirme] ve ihtirâ-i hasenden [daha önce benzeri olmayan bir şey icat etmeden] ayrılarak, Çerkesçe'ye büsbütün yabancı olan Fransız elifbasını esas götürmek(!) <göstermek> nasıl tecviz edilebilir [razı olunabilir]? Bir defa Çerkesçe ile Fransızca'nın arasındaki ses ve seda farkları güneş kadar parlak bir hakikat neşreder. Dişler arasından telaffuz edilen Fransız harflerini, hançereden telaffuz edilmek mecburiyetinde olan Çerkes harfleri meyanına [arasına] sokmak hiçbir zaman da mümkün olamaz. Yukarıda da dediğimiz gibi bir lisanın şive ve lehçesi, o lisanın her harfine dil organında özüne mahsus bir yer ayırmıştır. İşte bu dil organında her seda için ayrılan yere muvafık bir harf bulup getirmek elifba ilmi ile uğraşan mütehasşısalar için fennî bir faaliyettir.

Demek oluyor ki, ceffü'l-kalem [hemen] herhangi bir lisanın elifbasını alıp o elifbayı başka bir lisana tatbik etmek mümkün olamıyor.

Fakat müterakkî lisanların hurûfatını alarak o hurûfatı, başka bir lisanın şive ve lehçesine uydurmak için ilmî tadilatla bulunmak ve hatta ona bazı yeni başka harfler ilave etmek mümkündür. Ve bizim de burada tatbik ettiğimiz usul budur. Yani taklitten ziyade lisanın muhtaç olduğu ihtirâatta [daha önce benzeri bulunmayan şeylerde] bulunmak ve elifba için lisan değil, var olan lisan için bir elifba yaratmaktır.

Fransız elifbasının, farzımuhal olarak aynen Çerkesçe'ye tatbikini mümkün bile görsek, yine Şam Talim ve Teavün Cemiyeti'nin vücuda getirdiği bu elifbanın, kitle üzerinde arzu edilen faydayı bir türlü temin edemeyeceğini anlarız.

Esas hurûftan başka, adetleri sayılmayacak kadar çok olan birçok muavin harflerle vücuda getirilmiş tek harflerle de karşılaşmaktayız. Bilâterreddüt diyebiliriz ki, bu elifbada her kelime için bir harf icat

edilmek istenmiştir. Nitekim gözümüzün önüne konan birçok misaller, bunun en bâhir [parlak] ve en açık bir misalidir.

Mesela “zh” harfi “ظ” sedasını çıkarıyor. Fakat bu seda “eski” manasına olan “zhi” kelimesinde olduğu gibi olacaktır. Kezâlik “qh” (ك), “gh” (غ), “ss” (ص), “ll” (ل), “jd” (!) <dj> (ج), “tc” (چ) ve ilâ-âhir ... gibi her kelimeye göre vücuda getirilmiş sesler vardır ki, bunların adedi aşağı yukarı 140’a balığ olmaktadır. İhtimal bunların arasında bir o kadar da unutulmuş fakat sonradan ilave edilecek kelimeler vardır.

Bu şekil bizim önümüze açık bir surette, elifbayı âsân [kolay] şekilden çıkartarak, onu öğrenmesi ve ezberlenmesi güç bir şekle sokmakta olduğunu koymaktadır.

Bu suretle vücuda getirilen bir elifba arasında “imlâ” meselesi ne olacaktır?

Hiç şüphesiz ki, bu şerâit dahilinde hiçbir kavâide [kurala] tabi olamayacak olan imla keyfe göre yazılacak ve bir ferdin yazmış olduğu herhangi bir kelimeyi, diğer bir fert okuyabilmek bahtiyarlığına nail olabilmeyecektir(!) <olamayabilecektir>.

Hayatta hiçbir lisanı bu kadar fazla seslerle vücuda getirilmiş hurûfat yoktur ve olamaz. Bu olsa olsa ancak Çince’de mevcuttur ki, orada da sade elifbayı tahsil etmek bir hüner ve bir ilim gibi kabul edilmiştir.

Halbuki biz elifba tahsilini bir ilim olarak kabul etmek istemiyoruz. Bilakis elifbayı, bizi en kısa yollarla ilme götürecek bir vasıta olarak görmek istiyoruz. Ve bütün gayemiz de elifbayı kolay öğrenilebilecek basit bir şekle sokmaktır. Fakat bu halde bazen eskiden beri teâmül olarak kullanılan sesler bir zarara uğrayacak olur ise, biz bunu elifbanın âsânlığı için kabul etmek mecburiyetinde kalıyoruz. Ve diyoruz ki, ilmi bir şekilde vücuda getirilen bir elifbanın bazı kelimelerin telaffuzunda vücuda getirdiği başkalık, o lisan için mazarrat [zarar] yerine bilakis fayda temin edecektir. Saniyen bu değişme keyfiyeti umumi olacak ve lisan bu tebeddülü [değişimi] hissetmeden benimseyecektir. Yeter ki, elifba ilmi bir şekilde vücuda getirilsin ve hissî düşüncelerden ziyade fennin esâsatına [temellerine] ittikâ etsin [dayansın].

Şam Çerkes Talim ve Teavün Cemiyeti, 18 Nisan 1925 tarihinde neşrettiği bir broşüründe “*Kafkasya’da vaz edilen Çerkes elifbasının Çerkes lisanıyla muvafık olmadığını ve bu elifbanın Çerkes lisanını tabâat [basın yayın] aleminden uzaklaştıracağını itibar nazarına alarak*

eşkâl itibariyle bütün dünyanın kabul ettiği maruf [bilinen] şekillerle yeni bir elifba vücuda getirmek mecburiyetinde kaldığını” söylemektedir.

Gönül arzu ederdi ki, Kafkasya’da vücuda getirilen elifbanın Çerkes lisanını ne suretle tabâat aleminden uzaklaştıracığı ilmi esaslara istinâden zikredilmeliydi.

Velev ki, bizim vücuda getirdiğimiz elifbada bir noksanlık bile mevcut olsaydı, bunu yeni bir elifba vücuda getirmek suretiyle tashihe kalkmaktan ziyade, bu hususu ilmi tenkitlerle bize bildirmeleri icap ederdi. Unutmamalıdır ki; Kafkasya bütün bir milletin hayatına taalluk eden böyle hayati bir meselede yapılacak her türlü ilmi itirazâtı hüsn-i suretle kabule ve bunun için de anlaşılmaya her zaman âmâde idi. Hatta bu anlaşma keyfiyetini bizler kendimiz için pek büyük bir şeref telakkî ederiz (Orta Asya, Sibiryâ, Ural ve İdil Türkleri hâkezâ).

Fakat bu, maatteessüf böyle yapılmıyor. Bilakis küçük bir Çerkes ekalliyeti, yaratılmak istenilen yeni bir lisanın peşinde gitmek ve kök ile gövdeden ayrılarak kırık bir dal gibi sallanmaya mecbur kılınmak isteniyor. Bu ise küçük bir ekalliyet için ve o ekalliyetin milliyet ve lisanı için ne kadar büyük bir tehlike teşkil eder!

Her halde bunu, bu husus ile uğraşanların itibar nazarına almaları icap ederdi.

Bizim vücuda getirdiğimiz Çerkes elifbasının, şekil itibariyle bütün dünyaca maruf olan şekillerden ayrı olduğunu iddia etmek de bir haksızlıktır. Biz esas itibariyle Latince hurûfatını kabul etmekle beraber, Latince harfler meyânında bizim sesimizi telaffuza müsait olmayan harfleri de ihtirâ etmek [daha önce benzeri olmayan bir şey îcat etmek] mecburiyetinde kaldık ve bu ihtirâ keyfiyeti de olduğu gibi ceffü’l-kalem yapılmadı. Bilakis fennî usul ve metodlar dairesinde vücuda geldi. Bu husustaki gayemizi de şu suretle izah etmeyi münasip buluyoruz. Biz muavin harfle vücuda getirilecek seslerin bir elifba için tehlikeli ve muzır olduğuna tamamıyla kâniyiz. Çünkü bu şekil dahilinde imla, kıraat [okunuş] ve kavâid [kural] sistemleri tamamıyla alt üst edildiği gibi, çocuklar için de bunu öğrenmek büyük bir zorluk yaratacaktır. Bu sebepten her ses için tek harflerin istimali [kullanımı], bizim elifba sistemimizde esaslı bir gaye olarak kabul edilmiştir. Eğer böyle bir harfi, kabul ettiğimiz Latince meyanında bulamaz isek,

tabiiyetiyle bunu yeniden vücuda getirmek kuvvet ve kudretini kendimizde hissetmekteyiz. Nitekim de bu suretle hareket ettik.

Mâhâzâ [bununla birlikte] biz, Suriye'deki Çerkes ekalliyeti ile elifba hususunda her zaman anlaşmaya hazır olduğumuzu ve onlar tarafından sorulacak her hangi bir suali memnuniyet ve muhabbet ile karşılayacağımızı da bildirmeyi kendimiz için bir vazife biliriz. Ve deriz ki; Çerkes lisanı hususunda aynı milliyetten olan bu ekalliyetin de bir hakk-ı itirazı vardır. Bunu dinlemek ve bunlarda görülecek makul nazariyeleri kabul etmek bizim için bir borçtur.

Fakat aynı lisan ve aynı milliyet dahilinde, yeni bir lisan ve bu suretle de yeni milliyet yaratmaya kalkışmak... Bilmem ki bunu nasıl tefsir edebiliriz?

Bu Kafkasya'da yaşayan Çerkes ekseriyeti ile Suriye'de yaşayan Çerkes ekalliyetini tamamıyla birbirinden ayıracaktır.

Tiflis: Rustavelli numara 8, "Yeni Türk Elifba Komitesi"